

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

236. An Sacerdos, qui per errorem consecrauit solum panem, si non possit
postea sine sui nota, & populi turbatione consecrare sanguinem, sit ei
licitum in Sacrificium pergere sine vini consecratione? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

stiam, veritus populi scandalum aliquod, aut murmur, dum minorem Hostiam consecrasset, in elevatione Sacramenti ostendit alteram quamdam maiorem Hostiam, quæ aservabatur in Pyxide, ut exponeretur in die solemniori populo. Queritur, an ille prudenter hoc fecerit? Respondetur cum in Missa debeat exhiberi populo adoranda Hostia in illo sacrificio consecrata, & oblata, talem cautelam non esse approbandam; melius tamen, meo iudicio, fecisset, si & maiori isti Hostiæ alteram parvam consecratam per illud sacrificium simul adiunxisset, quod facile fieri poterat, exhibendo utramque adorandam. Sic enim satisfaceret cæremoniæ huic sacræ, quia Hostia sacrificij huius populo ad adorandum exhibenda præcipitur. Ita Marchantius.

RESOL. CCXXXV.

An Sacerdos, sumpto iam Corpore, si videt consecrasset Calicem per inconsiderationem cum sola aqua, debeat non solum vinum apponere, sed de novo consecrare aliam Hostiam incipiendo ab illis verbis, Qui pridie quàm pateretur?

Vel an sufficiat in tali casu statim vinum apponere, & incipere ab illis verbis, Simili modo?

Et an hoc intelligatur casu, quo Sacerdos celebraret publice, non autem secreto?

Et an Sacerdos peccet mortaliter, si cui forte hoc acciderit, inopinato casu turbatus non susciperet, nec consecraret vinum?

Et docetur Rubricis Missalis esse doctrinales, & non inducere præceptum. Ex part. 2. tit. 14. Ref. 70.

Sop hoc in Ref. seq. §. At his, ante medium, à vers. Si vero lege eius doctrinam, etià à principio dicti §.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docuit D. Thomas in 3. part. q. 83. art. 6. ad quartum. Paludanus in 4. dist. 11. q. 1. art. 2. & Syluester verb. Eucharist. 2. q. 10. num. 14. Ratio est, quia aliter faciendo, non seruaretur debitus ordo consecrandi, & ideo Pius V. in suo Missali ordinavit, ut hic defectus tali pacto suppleatur.

2. Sed cum omni reuerentia D. Thomæ Doctori maximo debita, puto contrariam sententiam esse probabilem. Sufficit igitur, ut Sacerdos in tali casu statim vinum apponat, & incipiat ab illis, *Simili modo, &c.* consecrando Calicem, quia talis modus sufficiens ad suppleendum defectum, & aptior, ut sine scandalo efficiatur, & populus non intelligat inadvertentiam, & defectum Sacerdotis. Et contrarium facere, ut D. Thom. putat, non esset sacrificium perficere, sed potius nouum, & integrum facere imperfecto relicto. Et licet Hostia fuerit à Sacerdote consumpta, quamdiu non consumitur Calix, adhuc actio sacrificandi, & substantia sacrificij moraliter durat, quamvis sumpto Corpore, solus Calix postea consecratur, non censetur vna species confici sine altera. Nam subsequens consecratio sanguinis moraliter cum priori consecratione Hostiæ coniungitur, & sic ex utraque conficitur vna actio moralis, & vnum mortale sacrificium. Et sic patet responsio ad argumentum contrariæ sententiæ.

3. Ad Rubricas Missalis respondeo, ut sæpè dictum est, esse doctrinales, & non inducere præceptum, sed tantum instruere, & consilium præbere. Authores verò qui docent nostram sententiam aduersus D. Thom. sunt Scotus in 4. distinct. 8. quest. 3. ipsemet D. Thomas in 4. distinct. 11. Nauarrus in manuali cap. 25. num. 91. Angelus ver. Missa, n. 17. Villalobos in sum. part. 1. tract. 8. dub. 32. n. 5. & omnes ferè neoterici. Hæc opinio fuit postea approbata in Missali iussu Clement. VIII. edito.

4. Notandum est verò, quod aliqui asserunt, opinionem D. Thomæ practicandam esse casu, quo Sacerdos celebraret secreto, non autem publice: nam in primo casu si Hostiam iterum consecrasset, non adesset scandalum, secus autem si publice Missam diceret. Ita explicant mentem D. Thomæ Nagnus in 3. part. tom. 1. quest. 82. art. 6. dub. 2. concl. 1. & Ioannes de la Cruz in direct. conf. part. 2. de Sacrificiis Miss. quest. 5. dub. 1. concl. 1. qui citat Ledesma, & Syluius in 3. part. quest. 80. art. 8. cas. 2. Vide etiam Henriquez in summa lib. 9. cap. 37. n. 3. quæ quidem omnia probabiliter dicta sunt.

5. Notandum est etiam cum Nauarro, & Syluius ubi supra, quod Sacerdos non peccet mortaliter, si cui hæc fortasse acciderint, si inopinato casu perturbatus, non susciperet, nec consecraret vinum, ut supra ex diuersis sententiis, necessario considerandum.

RESOL. CCXXXVI.

An Sacerdos, qui per errorem consecrans suam panem, si non possit postea sine sui vita, & populi turbatione consecrare Sanguinem, si et licet in Sacrificio pergere, sua vna consecratione?

Et an Sacerdos excusetur à mortali peccato, si per inconsiderationem naturalem, vel turbarum Sacramentum in simili eueni non perficeret, quod de similibus eueniendum est?

Et est diligenter notandum, quia eiusmodi perturbatio etiam viris doctis accidit. Ex p. 10. tit. 11. & Missa. Refol. 14.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet Consejo in 3. part. tractat. 4. quest. 74. dist. 2. dub. 1. & 2. ubi ait, quod etiam si scandalum sequatur, adhuc non licet relinquere Sacramentum imperfectum; tum, quia illud scandalum non est datum, sed acceptum; neque esset scandalum pollutorum, sed Phariseorum: proinde non debet Sacerdos propter illud vitandum, à consecratione Calicis abstinere. Et ideo optime aduertit Ioannes Præpositus in 3. part. quest. 83. artic. 1. dub. 8. n. 4. in his casibus posse facile occurrere altarium, & populi scandalo, si de veritate doceantur: quæ remissa monitione, si perseueret offensio, potest inferri scandalum acceptum, non datum. Adde, quod si huiusmodi licentia concedatur, Sacerdos plurimum euentibus poterit iudicare, se posse consecrare panem sine vino: quod cederet in grauem huius Sacramenti irreuerentiam. Sacerdos tamen excusabitur à peccato, si propter inconsiderationem naturalem, vel perturbationem, sacrificium in simili eueni non perficiat; quod & de similibus euentibus dicendum, & est diligenter notandum, quia huiusmodi perturbatio etiam viris doctis accidit, qui non statim accusandi sunt peccati mortalis, si sumpta hostia aduicerint vinum non fuisse in Calice, neque tamen vino accepto de nouo consecraverint. Vide D. Thomam in 3. part. quest. 83. artic. 1. ad 5. & ibi Nagnus dub. 2. §. Respondetur, quod forte.

2. At his non obstantibus, ad dubium propositum Hurtadus de sacrificiis Missa, dist. 4. dist. 1. sic ait: Si Sacerdos post consecrationem antequam sumatur Officium, cognoscat defectum consecrationis vini, quia loco vini fuit apposita aqua, aut accretum aut alia materia insufficientis; si nequeat abique more prudenti grauis moræ sui, aut grauis perturbatio

Sup hoc in
Rel. seq. pre-
terit. à prin-
cipio, & si-
guanter in
§. 2.

bationis adstantium, consecrare Sanguinem; non tenetur eum consecrare, sed potest absque illius consecratione Missam finire: quia præceptum affirmatiuum perficiendi essentialiter sacrificium, quamuis sit diuinum non obligat eum timore prudente tanti damni. Si verò non sit prædictus timor, perficiendum est essentialiter sacrificium, consecrando Sanguinem; vt patet, & non consecrando aliam Hostiam, quando agnoscitur defectus consecrationis vini ante summptionem Hostiæ consecratae: in quo Doctores conueniunt. Ita ille. Et idem Adrianus in 4. quæst. 6. de Eucharist. quæ incipit, *Viso de impedimento*, §. *Pro responsione*, & Maior in 4. dist. 9. quæst. 3. §. *Tertio arguitur*, asserunt, si Sacerdos per errorem solum panem consecrauit, qui vinum sine magna offensione adstantis populi consecrare nequeat, vt quia mittendus est per mediam plebem aliquis, qui vinum ferat, posse eum in sacrificio pergere sine vini consecratione. Quod etiam censet probabile Azorius tom. 1. lib. 10. cap. 19. quæst. 3. §. *Maior*. Et hanc sententiam docet etiam Fagundez præcept. 1. lib. 3. cap. 5. num. 10. Marchinus de Sacram. Ordinis, tract. 3. part. 2. cap. 1. num. 16. & alij quos citat, & sequitur Leandrus de Sacram. tom. 2. tract. 7. disp. 5. q. 24.

scilicet imperfectum maneat, quod fortè inceptum fuit. Si autem ipse per se totam materiam necessariam sacrificij addat, addendo vnâ Hostiam certo non consecratam, & vinum etiam non consecratum; sanè censetur integrè absolūtè sacrificare, potius quàm alienum sacrificium perficere. Ad sacrificandum autem integro illo modo, incipiendo à consecratione, cæteris omissis non habet ius, nec potest sic certò, & indubitato facere: solum enim debet in dubio quidem integrè sacrificare; nempe, si ille alius non incepit sacrificium: certò autem sacrificare integrè illo modo nullo iure licet; nam ad euitandum periculum manendi sacrificium alterius imperfectum, sufficit consecrare sub conditione illam ipsam Hostiam, vt iam probauimus. Quare à principio intrinseco, & ratione ex natura rei petita magis placet hæc opinio, quàm opposita sententia, cui solum defero propter Doctorem illius auctoritatem. Et hæc omnia docet Dicastillus loco citato. Vide etiam Præpositum in p. quæst. 83. art. 6. n. 192. qui docet in tali casu, Sacerdotem debere tantum consecrare Hostiam sub conditione: quod etiam tenet Villalobos in summa tom. 1. tract. 8. difficult. 32. n. 15.

RESOL. CCXXXVII.

Quid facere debeat Sacerdos, qui perficit sacrificium ab alio inceptum, si dubietur Hostiam fuisse consecratam?
Et an in tali casu debeat solum incipere à consecratione, cæteris omissis? Ex part. 10. tract. 12. & Misc. 2. Ref. 12.

Sup. hoc le-
ge dicitur
in Rel. seq.
quæst.

§. 1. Videtur vnâ de duobus posse facere; nimirum aliam Hostiam sumere, eamque consecrare simul consecrando sub conditione aliam relictam à Sacerdote, de qua dubium est, an sit consecrata, & vitamque postea sumere: Vel posse nouam Hostiam consecrare, illam verò de qua dubitatur, an sit consecrata, sumere post summptionem vtriusque speciei à se consecratae, antequam sumat purificationem. Ita Syluester verb. *Eucharistia*, n. 12. Tabiena verb. *Missæ* 30. Henriquez lib. 9. cap. 4. n. 4. Bartholomæus ab Angelis dial. 5. §. 561. 562. & 569. cum aliis.

2. Sed doctus Pater Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 4. dub. 16. num. 3. 11. docet in tali casu Sacerdotem frustra adhibere aliam Hostiam, nec posse. Probat primò, quod frustra: nam ille secundus Sacerdos solum debet tunc celebrare, vt sacrificium de quo dubium est, an sit inceptum, non maneat inceptum, sed perficiatur: ad hoc autem sufficit, quod nulla alia hostia adhibita, illam ipsam hostiam præcedentis Sacerdotis sub conditione consecret. Nam vel ille alius Sacerdos consecrauit illam, vel non. Si consecrauit, iste secundus sub conditione profertens verba, illam non consecrat, sed perficit sacrificium inceptum ab alio: ratione cuius perficiendi (si fortè inceptum fuit) iste alius suscipit hoc munus. Si verò ille prior non consecrauit, iste secundus consecrat; vult enim consecrare sub conditione, si alter non consecrauit. Quo casu nullo modo manet sacrificium aliquo non integrum; iam enim ab hoc posteriori vtriusque speciei consecratio fit. Ad quid ergo est necessaria illa Hostia? Probat secundò, quod non possit adhiberi Hostia illa alia. Nam ius, & potestas, quam habet secundus Sacerdos incipiens, non à principio Missæ, sed à consecratione, solum est ius perficiendi sacrificium alterius, ne

Tom. II.

RESOL. CCXXXVIII.

An si Sacerdos moriatur post consecrationem, si adsit alius Sacerdos, teneatur sub peccato mortali perficere sacrificium?
Et in tali casu, an hoc facere debeat Sacerdos, etiam si non sit ieiunus, aut sit excommunicatus, aut irregularis?
Et quid in tali casu est faciendum, si quando Sacerdos moritur, vel infirmatur, iam consecrauerat vitamque speciem: & quid quando tantum consecrauerat vnâ speciem?
Et quid est agendum, si constet Sacerdotem esse mortuum in Missa, & non constet in qua parte Missæ mortuus fuerit?
Et aduertitur in prædictis casibus, quod si nullus inueniri potest Sacerdos, non esse licitum laico Sanguinem, aut Hostiam sumere; & Me Hostiam conseruanda est in Pyxide, & Calix in Sacratio.
Et si vini species corrumpantur, antequam inueniatur Sacerdos, qui eas sumat, in picinam proicienda sunt. Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 1. Ref. 18.

§. 1. Affirmatiuè respondent communiter Doctores: quia integritas sacrificij est de iure diuino. Ergo necessarium est, quod sacrificium inceptum perficiatur, atque aded quando non est possibile hoc fieri ab eodem Sacerdote, debet fieri ab altero. Et in tali casu debet hoc facere Sacerdos, etiam si non ieiunus, vel sit excommunicatus, aut irregularis. Hæc sententia, vt dixi, est communis, & probabilior. Negatiuam verò sententiam puto etiam probabilem; & vt talem, illam admittit Ludouicus de San Iuan in summa quæst. 7. art. 17. difficult. 11. Villalobos in summa, tom. 1. tract. 8. difficult. 32. num. 15. Sotus in 4. dist. 13. quæst. 2. artic. 6. Pellizarius in Man. Reg. tom. 1. tract. 5. cap. 9. sect. 1. n. 15. Siquidem in Concil. Tolet VII. relato in cap. Nihil. 7. quæst. 1. dicitur: *Censuimus conuenire, vt in eo casu sit liberum alteri Episcopo, vel Presbytero, consecrationem exequi officij cæpi*. Loquitur autem Concilium de præsentī casu, sicque videtur indicare, Sacerdotem quidem posse, si velit, explere sacrificium modo supradicto relicto imperfectum; non tamen teneri: quod sentit Sot. in 4. dist. 13. quæst. 2. art. 6. §. 4. hinc colliges, Sacerdotem non teneri explere sacrificium ab alio

Sup. hoc in
Rel. seq. cur-
sum in §. Cõ-
cludo, ad lin.
3. & in §. ult.
ad lin. 6. &
pro Sacer-
dote ieiuno,
ib. in fin. &
inf. in tr. 1.
Rel. 101. cur-
sum in §. No-
ta. post me-
dium, vers.
ulterius si
Sacerdos. &
supra in Re-
sol. 130. §.
ult. à lin. 2.